

V Bruselu dne 31.5.2018
SWD(2018) 284 final

PRACOVNÍ DOKUMENT ÚTVARŮ KOMISE

SOUHRN POSOUZENÍ DOPADŮ

Průvodní dokument k

návrhu

NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY,

kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 1206/2001 ze dne 28. května 2001 o spolupráci soudů členských států při dokazování v občanských nebo obchodních věcech

{COM(2018) 378 final} - {SEC(2018) 271 final} - {SWD(2018) 285 final}

Souhrn
Posouzení dopadů <u>návrhu</u> NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY, <u>kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 1206/2001 ze dne 28. května 2001 o spolupráci soudů členských států při dokazování v občanských nebo obchodních věcech</u>
A. Potřeba opatření
Proč? Jaký problém se řeší?
<p>Nařízení zavádí pro celou EU systém přímého a rychlého předávání žádostí o provedení dokazování mezi soudy a jejich vyřizování v občanských a obchodních věcech. Stanoví také přesná kritéria pro formu a obsah těchto žádostí. Nařízení zejména nahradilo těžkopádný systém používaný členskými státy podle haagské úmluvy moderním systémem přímého styku mezi soudy (zasílání žádostí a zpětné zasílání získaných důkazů). V současnosti má každý rok přibližně 3,4 milionu občanských a obchodních soudních řízení mezinárodní prvek. V mnoha z těchto případů je dokazování velice důležité pro řádný výkon spravedlnosti.</p> <p>Nyní je styk mezi orgány určenými v nařízení stále založen takřka výlučně na tištěných dokumentech, což má nepříznivé dopady na náklady a účinnost. Kromě toho se pro výslech osob v jiném členském státě jen zřídka používají videokonference. Tato iniciativa reaguje na potřebu aktualizovat daný právní předpis a využívat při přeshraničním dokazování moderní technologie. Současně řeší některé nedostatky v nařízení, které ukázalo hodnocení jeho fungování. Tyto nedostatky vedou ke třem hlavním kategoriím problémů:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prodlením a nákladům pro občany, podniky a členské státy, - nedostatkům v ochraně procesních práv a - právní složitosti a nejistotě. <p>Třetí z uvedených bodů zahrnuje nejednoznačnost některých nedefinovaných základních pojmů používaných v nařízení a nejasnost vyplývající z volitelné povahy nařízení, které se uplatňuje souběžně s vnitrostátním právem.</p> <p>Dotčenými zúčastněnými stranami jsou občané a podniky jakožto strany soudních a správních řízení, orgány veřejné správy a justiční orgány členských států a právníci (zejména soudci a advokáti).</p> <p>Tato iniciativa úzce souvisí s iniciativou týkající se doručování soudních a mimosoudních písemností ve věcech občanských a obchodních v členských státech („doručování písemností“), jež upravuje nařízení (ES) č. 1393/2007. Obě iniciativy jsou těsně provázány s celkovou prioritou Komise týkající se digitalizace a e-justice a následují příklad souběžně probíhající práce v oblasti trestního soudnictví (elektronické důkazy) s cílem vytvořit rovné podmínky v oblasti trestního a civilního soudnictví. Vycházejí a těží přitom ze stávajících výsledků a právních norem EU, jako jsou e-CODEX a nařízení eIDAS.</p>
Čeho by měla tato iniciativa dosáhnout?
<p>Politickým cílem této iniciativy je zdokonalit hladké fungování prostoru svobody, bezpečnosti a práva, jakož i vnitřního trhu. Toho má být dosaženo zvýšením efektivnosti a rychlosti soudních řízení a zajištěním řádného výkonu spravedlnosti ve věcech s mezinárodním prvkem. Iniciativa tento cíl uskuteční zejména prostřednictvím přizpůsobení právního předpisu technickému vývoji a využitím digitalizace a videokonferencí. Iniciativa zvýší právní jistotu tím, že vyjasní: 1) některé základní pojmy a 2) vztah mezi nařízením a vnitrostátním právem. To přispěje k předcházení průtahům a nepřiměřeným nákladům pro občany, podniky a orgány veřejné správy a k řešení nedostatků v ochraně procesních práv stran.</p>
Jakou přidanou hodnotu budou mít tato opatření na úrovni EU?
<p>Iniciativa má jasnou přidanou hodnotu na úrovni EU, protože zvýší efektivnost a rychlost soudních řízení zjednodušením a zrychlením mechanismů spolupráce pro dokazování. To povede ke zlepšení výkonu spravedlnosti ve věcech s mezinárodním prvkem. Spolupráce mezi členskými státy v oblasti přeshraničního dokazování nemůže být z povahy věci efektivně upravena na úrovni jednotlivých členských států.</p>

B. Řešení

Jaké legislativní a nelegislativní možnosti byly zvažovány? Je některá možnost upřednostňována? Proč?

Byla zvažována řada možností – od nelegislativních opatření po různě ambiciózní legislativní opatření.

Upřednostňovanou možností je balíček, který zahrnuje řadu opatření:

- zavedení elektronického doručování Nástroje pro propojení Evropy (e-CODEX) jako výchozího kanálu pro elektronickou komunikaci a výměnu písemností,
- podpora moderních prostředků dokazování (např. videokonferencí, telekonferencí a dalších způsobů komunikace na dálku) jako standardního přístupu v případě, že je třeba vyslechnout osobu z jiného členského státu, avšak se začleněním vhodné flexibility (prostřednictvím možných výjimek, mimo jiné v závislosti na dostupnosti vybavení u soudu) a pobídek (prostřednictvím financování vnitrostátních projektů) pro členské státy, aby soudy vybavily videokonferenčními zařízeními,
- odstranění právních překážek bránících přijímání elektronických (digitálních) důkazů,
- zvýšení právní jistoty tím, že se do nařízení zařadí další prostředky přeshraničního dokazování, jež se nyní často používají mimo jeho oblast působnosti, včetně dokazování prostřednictvím diplomatických úředníků nebo konzulárních zástupců,
- řešení rozdílných výkladů výrazu „soud“ tím, že se nahradí obecnou definicí výrazu „justiční orgán“,
- informování o významu jednotných norem stanovených nařízením (zjednodušených postupů, stejné úrovně ochrany práv stran řízení),
- osvědčené postupy pro příslušné soudy, které jim pomohou uplatňovat dané postupy správně a bez prodlení a
- zvýšení povědomí soudců a dalších právníků o přímém kanálu pro dokazování podle nařízení.

Kdo podporuje kterou možnost?

Zúčastněné strany byly dotázány, zda se zúčastnily přeshraničních soudních řízení a čemu dávají přednost. Přeshraničního soudního řízení se již zúčastnilo 73 % z nich a přibližně 20 % již použilo nařízení (ES) č. 1206/2001. Konkrétně 65 % respondentů v rámci veřejné konzultace rozhodně nebo spíše podpořilo používání moderních prostředků dokazování, jako jsou videokonference (místo osobního předvolání k zahraničnímu soudu). Většina souhlasila s tím, že videokonference jsou trendem v přeshraničních řízeních, a proto by měly být vypracovány evropské normy zajišťující, aby tyto výsledky byly co nejpodobnější výsledkům fyzicky přítomných osob. Zvláště silná byla podpora digitalizace: prakticky úplný konsenzus panoval v tom, že by se elektronická komunikace měla stát standardním způsobem komunikace mezi orgány/subjekty, jež se podílejí na přeshraniční justiční spolupráci v občanských věcech – s tímto tvrzením souhlasilo 61 % a spíše souhlasilo 39 % respondentů. Rozsáhlou podporu mělo také rozšíření definice výrazu „soud“.

C. Dopady upřednostňované možnosti

Jaké jsou výhody upřednostňované možnosti (je-li nějaká doporučena, jinak uveďte výhody hlavních možností)?

Upřednostňovaný balíček opatření by zvýšil efektivnost a právní jistotu a omezil prodlení a náklady pro zúčastněné strany zapojené do případů, v nichž dochází k přeshraničnímu dokazování. Konkrétněji by efektivnost mechanismů stanovených v nařízení zvýšilo používání elektronické komunikace a videokonferencí. Předpokládá se, že investice do technické infrastruktury a procesů povedou ke zvýšení efektivnosti soudních řízení a ke snížení nákladů. Právní jistotu by posílila řada vyjasnění a doplnění (např. stanovení dalších prostředků pro dokazování a vyjasnění pojmů „soud“ a „dokazování“), jakož i nové informační materiály a pokyny. Zvýšila by se efektivnost přeshraničních soudních řízení, což by vedlo ke snížení zátěže pro občany a podniky. Zmíněná vyjasnění, dodatečné pokyny a zvyšování informovanosti by přispěly k omezení průtahů. Opatření by zlepšilo přístup ke spravedlnosti a ochranu práv stran, zčásti omezením prodlení a zčásti proto, že podle očekávání povede ke zvýšení počtu případů, v nichž se nařízení uplatňuje. Obecně se předpokládá, že z balíčku budou mít prospěch občané a podniky, zejména v podobě nepeněžních výhod, jako jsou větší přístup ke spravedlnosti, svobodná volba (možnost zvolit prostředky přeshraničního dokazování, které jim nejlépe vyhovují) a omezení stresu spojeného se soudním řízením.

Jaké jsou náklady na upřednostňovanou možnost (je-li nějaká doporučena, jinak uveďte náklady na hlavní možnosti)?

Předpokládá se, že balíček opatření povede k přínosům pro občany a podniky účastníci se přeshraničních řízení. Větší právní jistota a rychlejší a méně nákladná řízení by přispěla k motivaci občanů a podniků provádět přeshraniční transakce, a tedy posílila přeshraniční podnikání a zlepšila fungování vnitřního trhu. Síť e-CODEX a videokonference by vedly ke vzniku určitých nákladů pro členské státy, ale jedná se o náklady jednorázové, zatímco přínosy jsou trvalé a přinášejí úspory nákladů (např. výslech svědka prostřednictvím videokonference je levnější než výslech svědka, který se dostavil osobně). Náklady související konkrétně s tímto nařízením budou také zmírněny díky obecně větší digitalizaci soudnictví. Celkově by přínosy jasně převážily nad náklady. Podniky by měly ze zlepšení prospěch jakožto strany soudních řízení; ostatní účinky by byly poměrně neutrální.

Jaký bude dopad na podniky, včetně malých a středních podniků a mikropodniků?

Vzhledem k větší právní jistotě ohledně řádného fungování přeshraničních řízení a k rychlejším a méně nákladným řízením by upřednostňovaný balíček opatření přinesl užitek podnikům účastnícím se přeshraničních soudních řízení. V případě podniků, jejichž činnost souvisí s dokazováním, může dojít k přesunu výnosů mezi různými druhy podniků: příznivý bude pravděpodobně vliv na poskytovatele poradenských služeb v oblasti IT a poskytovatele internetových a telekomunikačních služeb; může naopak poklesnout poptávka po poštovních službách, budou-li nahrazeny elektronickou komunikací. Předpokládá se nicméně, že celkový ekonomický dopad na poskytovatele služeb zůstane neutrální, protože negativní a pozitivní dopady na různé druhy podniků by měly být stejně velké; dojde však ke zvýšení efektivity samotných řízení.

Očekávají se významné dopady na vnitrostátní rozpočty a správní orgány?

Navrhovaný balíček nepovede k významným nákladům pro vnitrostátní správní orgány a současně přinese také úspory. Předpokládá se, že orgány veřejné správy členských států budou mít prospěch ze snížených nákladů na poštovní služby a administrativní úkony, časových úspor díky efektivnějším soudním řízením a poklesu administrativní zátěže a nákladů práce. Zavedení sítě e-CODEX a pořádání videokonferencí a dalších forem dálkové komunikace by vedly k určitým nákladům, ale v budoucnosti by také přinesly snížení nákladů na poštovní služby. Navíc by byly některé náklady sdíleny mezi Evropskou komisí a členskými státy, např. prostřednictvím spolufinancování.

Očekávají se jiné významné dopady?

Navrhovaný balíček by měl příznivý dopad na justiční spolupráci a posílil by vzájemnou důvěru mezi členskými státy. Prostřednictvím e-justice by poskytoval informace o příslušných metodách a nákladech s cílem zajistit rychlé a účinné postupy při přeshraničním dokazování. Posílením procesních práv stran by zlepšil právní jistotu a přístup ke spravedlnosti. Kromě toho by reagoval na potřebu modernizovat veřejnou správu (včetně soudů), dosáhnout přeshraniční interoperability a usnadnit interakci s občany v souladu se strategií pro jednotný digitální trh a strategií elektronické veřejné správy.

D. Návazná opatření

Kdy bude tato politika přezkoumána?

Dopad navrhované iniciativy bude vyhodnocen ve zprávě, kterou Komise vypracuje pět let po vstupu pozměněného nástroje v platnost.